

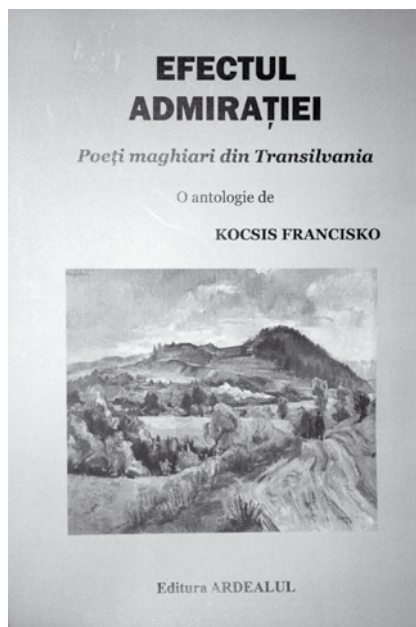
Magyarul olvasom, románul értem Adyt

– beszélgetés Kocsis Francisko műfordítóval –

– Különös hangzású, olaszos, spanyolos hatású a keresztneve. Honnan ered a név: Francisko?

– Hármás eredetű: magyar, román és tót. Valamikor régen dédnagyapám még tudott tótul, nagyapám már alig, apám viszont már magyarul beszélt. Anyám ágán pedig román származású vagyok. Háromféle vér kering bennem.

– Ehhez képest a kezemben tartott kötetben tizenhárom magyar költő versei szerepelnek az ön műfordításában. Az Ady Endre születésének 130. évfordulójára rendezett konferencián pedig az imént tartott magyar nyelvű előadást itt, Nagykárolyban. Saját fordításá-

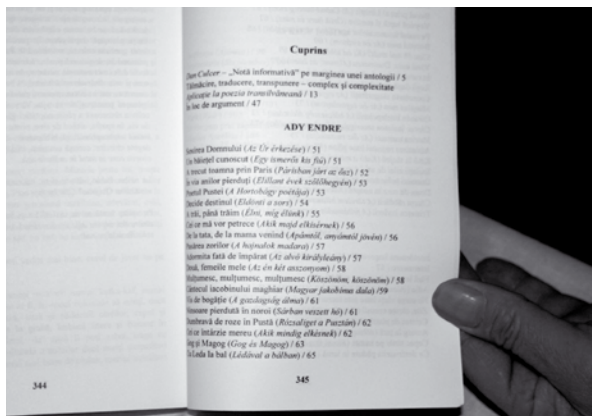
ban szavalta el a Góg és Magóg fia vagyok én... című verset, amely nekem – nem értve románul, tehát csak a vers ritmusára támaszkodva – nagyon jónak tűnt. Az előadásában Ady Endre korszerűségéről beszélt, mégpedig úgy, hogy egyidejűleg el is helyezte őt a korában, gondolok itt 1916-ra, a Galilei Körre, Kassák Lajosra. Noha Kassák kissé távoli Erdélytől.

– Kassák talán igen, de Ady semmiképp nem. Igaz ugyan, hogy sokan figyelmeztettek: Adyt nem kéne az erdélyi költők sorában emlegetni. Én akkor is úgy

tartom, még ha a határon áll, akkor is. Adyra nagyon nagy szüksége van az erdélyi magyar irodalomnak. Ezt példázza az is, hogy a világháború után az erdélyi magyar költők – Reményik Sándor, Áprily Lajos és később Dsida Jenő is – órá támaszkodtak, az ő követői akartak lenni. Szerencsére nemigen sikerült nekik, főleg Reményiknek, aki nagyon de nagyon odaadó volt ebben. Ady annyira eredeti volt, annyira határozott saját stílust teremtett, hogy nem lehet csak úgy másolgatni.

– Hol él, mivel foglalkozik?

– Marosvásárhelyen élek. A *Vatra* című folyóirat szerkesztője vagyok.

– Van valami kapcsolatuk a Látóval?

– Igen, szakmai is, és egész egyszerűen fizikai kapcsolat is van, ugyanis egyazon épületben van a két szerkesztőség: mi a földszinten, a *Látó* az emeleten, a fejünk fölött dolgozik. Sajnos sokszor összekevernek minket a *Vatra Românească*-val. A lap címe otthont, tűzhelyet jelent. Az egyszerű névhasonlóság elég a tévesztéshez. Nagyon szomorú ez. Egy kulturális lapot nem tudnak megjegyezni az emberek, egy szélsőséges mozgalom nevét annál inkább. Sőt, nemcsak megjegyzik, hanem egy történelmi időpontban mindenki föl is karolja, ahogy az érdekei megkövetelik. Így aztán ott ragad a kollektív emlékezetben, a hasonló nevű kulturális folyóirat pedig nem tud megszabadulni a mozgalom árnyékától. Pedig semmi közünk egymáshoz.

– Ön tanít is valahol?

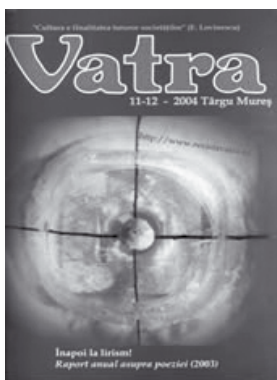
– Nem, csak a folyóirat szerkesztőjeként dolgozom, és műfordításokat készítek.

– Mi a folyóirat profilja?

– A *Vatra* egy irodalmi-kulturális folyóirat. Ezer-ezerötszáz közötti példányszámban jelenik meg, témától függően. Ha népszerűbb területet dolgozunk föl, akkor nagyobb példányszámban jelenünk meg. Két téma például egészen rendkívüli érdeklődésnek örvendett a közelmúltban: a *Unesco* utóhatásával, irodalmiszellemi utóéletével foglalkozó, illetve a *Cioran* két világháború közti publicisztikáit megelevenítő lapszám.

– A két világháború között? Akkor *Cioran* már *Franciaországban* élt, nem?

– De igen, mégis román nyelven, román lapokban jelentek meg a cikkei, még a *Vasgárda* előtt. Főképp

ideológiai jellegű írások voltak ezek. Lapunk e cikkek-ből szemelgetett, magyarázatokat, elemzéseket tettünk az írások mellé, amelyekkel igyekeztük értelmezni és az olvasóval is megértetni *Cioran* korát.

– Milyen a szakmai együttműködés a *Látó*-val?

– A két lap szerkesztői szakmai, sőt szinte baráti viszonyt ápolnak egymással. Különösen Gálfalvi

Muzsnay Árpád, Kocsis Francisko és Pomogáts Béla

Györggyel, Kovács András Ferencsel jó a kapcsolatunk. Műfordításkötetem, a most bemutatott antológia is KAF-fal, az ő egyik versével zárul.

– Hány példányban jelent meg a műfordításkötete?

– Sajnos kevésben, és az is elfogyott már. Kettőt is nehezen szereztem a kiadómtól. Alig tudok adni belőle. Pedig szeretnék eljuttatni egyet az *Ady*-emlékháznak,

Dobos Marianne, Kocsis Francisko és Kabdebó Lóránt

a *Petőfi Irodalmi Múzeumnak*, a *Kassák Múzeumnak*, no és *Muzsnay Árpádéknak*, azaz az *Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesületnek* is.

– A konferencián az *Ady*-versek fordításának módszertanáról, nehézségeiről, kihívásairól is beszélt. Hogyan dolgozik, mi a munkamódszere, ha *Adyt* fordít?

– Akár ha *Adyt*, akár ha másokat fordítok, közben egy sajátos szellemi állapotba kerülök. *Adyval* nagy rokonságot érzek, ezért rá és az ő költészetére különösen igaz ez. Szóval olvasom a verseket, és szinte azonnal megszületik a fejemben a fordítás. Magyarul olvasom, de románul értem *Adyt*. Biztosan a sokféle vér, amely bennem kavarg, segített hozzá ehhez a képességhez.

M. P.